

ועידת התביעות
Claims Conference
Conference on Jewish Material Claims
Against Germany

Claims Conference Holocaust Survivor Memoir Collection

Access to the print and/or digital copies of memoirs in this collection is made possible by USHMM on behalf of, and with the support of, the Conference on Jewish Material Claims Against Germany.

The United States Holocaust Memorial Museum respects the copyright and other intellectual property rights associated with the materials in its collection and makes good faith efforts to determine the copyright status of such materials. The Museum has a good faith belief that the materials in this collection may be made publicly available. The Museum welcomes additional information about copyright status. If you have additional information or concerns about the copyright ownership of materials in this collection, please contact the Museum's Library by phone at 202-478-8717 or by email at reference@ushmm.org.

F E L S Z A B A D U L T U N K ! ? ! ?

"Januar 19-en lesz 19 éve annak, hogy a Monovitzban lévő auschwitz-i megsemmisítő táborból a németek kiűritettek. Az első magyarországi transportból elpusztított 3794 bajtársam emlékeire és a rajtam kívül életbenmaradt Weiszhaus Belának (New York) és Biro Peternek (Montreal) ajánlom ezt a kis megemlékezést".

Monovitz december 22, 1944. Kegyetlen hideg keleti szél teszi meg elviselhetetlenebbé a 10 fokos hidegben 2 órát tartó reggeli appelt. Mindenki igyekszik annak a pár szerencsésnek a háta mögé állni, akinek a nyári csikos ruha kívül felsőkabátja is van. A reggeli 5 órai sötéttségben szinte szájról szájra száll a hír, hogy az éjjel allando agyutűzés és robbanásokat lehetett hallani. Száll, száll a "latrina hír" és a tizedik csoportnál már akad olyan is, aki látott partizánokat. Mukodik a "muzulmánok" fantáziája. Valaminek mégis csak kell a levegőben lenni, mert a reggeli kivonulásnál ma sokkal több a korbácsütés, több a rugás és kint a munkahelyen kevesebb az SS és Wehrmacht őrség. Ordítózó, pofozkódó német mestereket alig lehet kint látni a Buna gyárban és dél felé a halálfejes sapkát viselő leggonoszabb német mester, Schwertfäglér amikor elmegy a kábelhúzó kommando előtt, egy művezzel megkenyt kis szelet kenyeret ejt le "veletlenül" a földre.

Ilyen még nem volt!

Ma jóformán senki sem torodik azzal, hogy a déli "fuleves" nem érkezett ki, ma nem szóltak semmit azért, mert az egyik munkás fabarak kályháját megpróbáltuk körülállni délben, hogy egy kicsit átmelegedjünk. Parancs még cementes zsák papírdarabjait is a meztelen testünkre rakjuk a vékony csikos vaszon kabát alá, pedig tudjuk, hogy ha ezzel "elkapnak" agyonverés jár érte. Tetű lehet állítólag ettől kapni. Nem minket felténe, hanem az őrség fel a tetűtől és a járványtól. Mégis megteszük, mert a felmeztelenségben szabadban való dolgozás borzalmas. Amit Mengele, az SS és a gyilkos blockaelszterek meg meghagytak, azt kegyetlenül elintézi a lengyel tel. Gyilkolja a csak folyadéktól amúgy is elkinzott veséket, az allando hólyaghurut természetes valami. Kimelet nincs, kitől is lenne és ma mégis ~~meleg~~ melegedni hagynak! Vegre este van, vonulunk be. Vinnünk kell a kint meghalltatkat is, pedig onmagunkat is alig vonszoljuk, de a kivonult létszámnak elve, vagy halva vissza kell térnie. ~~Vgre~~ Vegre ismét bent vagyunk a lagerban. A vacsoraosztás

szokatlanul gyorsan es erthetetlenul keves rugas es pofozással zajlik le. Az ortoronyok reflektorait nem gyujtottak fel! A kapu elott levő SS barakok is szokatlanul csendesek. Mi, pesszimistak a kozelgo karacsonyt emlegetjuk, amiatt van csend, sokan szabadsagra mentek, hogy ennyi szeretet utan csaladjukkal toltsek a szeretet unnepeit.

Lefekves. Valami tortenhetett, mert Herbert a kegyetlen blockvezeto elhagyja a szokasos esti "szorakozasat" a labvizitet. Ez abbol all, hogy lefekves utan zseblampaval vegigmegy az "agyak" kozott, mindenkit felkolt, a labat ki kell dugni a vekony muanyag takaro alol es akinek a laban egyetlen kis piszkot vel a zseblampa fenyeben felfedezni, azt lerantja az agybol es amikor osszegyujtott 4-6 elo csontvazat akkor azokat kihajtja mezitlab a kb. 80 meterre levo mozdohelysegbe ahol hideg vizzel ontozi oket, kozbe kozbe odautve egy kerekparkulsobol osszesodort "gummiknplivel". Amikor elfaradt, akkor vissza mezitlab az egesz es 10 perc mulva ismet ezeknek a labait kezdi vizsgalni. Szerencsetlenek a visszautban a vizes talpukra tapadt port szinte lenyaljak es ismet tiszta a talpuk, mire Herbert elfaradva elrohogi magat, hogy "tudtok Ti tisztak is lenni". Ma ez is elmaradt.

Ma ejjel amikor mar harmadszor maradt a kezemben a "tele kibli", kivittem es ahogy visszafele jövet azon gondolkoztam, hogy hogyan tudnam letenni ugy a kiblit, hogy a fekhelyemre mehessek- akkor dobbentem ra, hogy nem kisert az ortorony reflektorja ezen az utamon! Meg joforman magamhoz sem tertem a meglepetestol amikor hatalmas robbanast hallottam a s a j a t fulemmel. Nem lehet kepzelo des, mert meg az ablakuveg is megrezdult. Beleptem a blokkba es negyedszerre is kezembe maradt a "kibli". Ejjel ugyanis az illemhelyre egyszerre csak 2 fogoly mehetett ki, akiknek a szamat a "Nachtwache" felirta az ajtonal levo tablara. Ha azok visszajottek akkor mehetett ki ismet masik ketto. Ezek utjat oda es vissza az ortorony reflektora kiserte. A konnyebb szuksegletek elvegzesere a "Nachtwache" elott allt egy vodor, amit mindeg annak kellett kivinni, akinek a kezeben volt akkor amikor tele lett. Ezt is kiserte ezen az utjan a reflektor. 300 allando holyaghuruttal elo embernek egyetlen veder, amire varni kell rendszerint 6-8 embernek, amig kiuritve visszahozzak! Mire valaki visszahozta, addigra visszatartva ugralt az ajto korul egy csomo kinlodo elo csontvaz.

Digitized by the Internet Archive
in 2024 with funding from
United States Holocaust Memorial Museum

<https://archive.org/details/bib292259>

Ma én vagyok a peches, mindegy amire visszaertem, úgy körülfogtak, hogy nem tudtam a korból kiszabadulni anélkül, hogy ne kellett volna valakit felloknom és ismét a kezembe maradt pillanatok alatt szinultig tele a veder, tehát vihettem ki anélkül, hogy én használtam volna. Most szinte orommal mentem ki meztelenül a kegyetlen decemberi lengyel éjszakába a kezemben a tele vederrel, mert hatha újra hallani fogom... Igen, ez agyutuz kell, hogy legyen! Bent izgatottan kérdeztek sugva, hogy mi van kint? Megszabadultam a vodortól és mentem a fekhelyemre. Sötétben mindenki kérdezett és már szinte biztosra vettük, hogy holnap, vagy holnapután szabadok vagyunk. Az egyik azt javasolta, hogy lopjunk el egy teherautót, ő elvezeti egész Pestig, a másik javasolta, hogy hogyan szerezzünk fegyvereket. Mindenki tervezet, mindenki akaratlanul is gyermekkori indianosdit kezdett játszani.

Nagyon nehezen lett reggel.

Masnap ismét a szokott enyhe nap, de mindenki aki civil volt, nagyon sietett. Egyetlen agyudorgest sem lehetett hallani, csak este a lagerben adtak szajról szajra, hogy a partizanok éjjel kiurították a Kattowitzban lévő élelmiszer raktarat és a dohányraktarat az SS-nek.

Ismét nincs labvizit és az esti levesben pár darab szaszalt kórté is volt a konder alján, amit potadagként a berlini születésű "Nachtwache" kapott. Ilyet utoljára augusztusban kaptunk. Edes íze van, de jó volna ha olyan lassan tudnánk enni, hogy sokaig tartson.

Este le után ismét dorognak az agyuk. Weiss Haus Béla odaszalad hozzám és suttogva közli, hogy megbeszélte a cseh fiukkal, hogy ha megkezdődik a cirkusz, akkor minket kettenket elvisznek kocsival Kassaig, tehát ha a partizanok ideérnek, én meg a kijáráshoz szaladjak, hanem hátra a hullakamrába megyek, ott találkozunk és azonnal indulunk. Nem tudok aludni. Mégis igaz lesz, hogy ennek vége lehessen? Igaz lesz, hogy innen előtanuk kerülhessenek ki a világ szemebe vagni, hogy mi történt? Igaz az, hogy látni fogom ismét az enyeimet?

Közelebből hallatszik az allando agyudorges, mintha a sötétben torkolattuzet láttam volna? Lehet, hogy képzelődöm csak? Istennem mikor lesz már reggel? Még sötét van de már szól a reggeli appelt jelző harang.

Ismét kivonulunk, újra a régi veres, rugas, siettetik a munkát szokatlan tempóban, ha 2 ember beszélni kezd, már ott a capo és ut. Mi történt? Visszadobtak talán őket?

A sok bom dacara megis úgy jár az agyam, mint a motolla. Egy waggonról vastag nehez vascsöveket kell leraknunk. Nagyon sürgös lehet, mert Hugo a capo ut, ver mindenkit, úgy sürgöt és parancsot ad, hogy el kell vagni az atfogo vasdrótot, akkor legurul az összes cső percek alatt a waggontól. Kettonket felkúld a csövek tetejére, hogy lazítsuk meg fent az atfogo drót kötését. Közben lent elvagtak a drótot és én hanyatvagódva lezuhanok a waggonról, olyan szerencsetlenül, hogy minden cső végiggyurul rajtam. Filmszerűen rohan végig az életem szemem előtt ahogy ott fekszem és közben gurulnak rajtam a csövek. Elvesztem az eszmeletemet, de utolsó gondolatom az, hogy miért történt ez velem éppen a felszabadulásom előtt orakkal?

Arra terek magamhoz, hogy Hugo a capom a fejemet rugdossa, mert tudni akarja, hogy a bevonulaskor halottként jelentsen-e a számláló SS-nek. Felulok, mire Hugo újra rugdosni kezd, hogy menjek a közelben lévő barakkba. Odasegítenek és egy arra menő lengyel munkás elejt egy rollni klozettpapírt. Felveszem és a barakban azzal próbálom atkötni a felszakadt bal terdemet. Dol belőle a vér, kohognom kell és vert kopok. Belső vérzés, állapítom meg. A végtelen fájdalmat elnyomja a kétségbeesés. Le kell mennem a kórházblokkba, akkor nem tudok szabadulni a cseh fiukkal. Ha nem megyek le, reggeli kivonulaskor agyonvernek ha nem tudok a zeneszóra lepest tartani. Erre nem is kerül sor, ha este Herbert labvizitre visz, mert ha meglátja a vert, akkor engem is felakaszt a mosdóhelyiség feletti vascsőverre, mint ahogy megtette azokkal, akik "bevereztek" a fekhelyet. Mit csináljak?

Nincs időm toprengeni, mert hirtelen sorakozó van és már délben visszamegyünk a lagerba. Karácsony van. Simán átcsuszom a kapuorásegen nem veszik észre, hogy verzem és húzom a labám. Mindkét oldalamon menő bajtársam észrevétlenül-nehogy az SS meglassa- vállaikkal támogatnak, hogy menni tudjak. Ismét a blokknál vagyok. Ébed előtt "tetűvizít". A blokkvezető szobájának ajtaja előtt már ott áll a két pad, az egyikén ül a négy fogoly kórházi apó, akik a tetűvizítet csinálják, a másik pad előttük áll, azelőtt kell letölteni a nadrágot, hogy megnezzék nincs-e tetűnk. A második pad azért van, nehogy túl közel menjünk a "prominensekhez", az apókhöz.

Az egyik vizsgáló egy kolozsvári magyar sebesz. Úgy forgolodom, hogy hozzá kerüljek. Ismerjük egymást, sokat beszélgettünk mielőtt bekerült a "kórházba" beosztottként. Ahogy ovatosan leengedem a nadrágot, iparkodom eltakarni a nagy papírkötést ami csurom vér, észreveszi és magyarul halkan megkérdi, hogy mi történt? Halkan megmon-

dom. Herbert nem figyel oda, mert valakit készül épen megutni. Az orvos odaszól, hogy tetuvizsgálat után azonnal menjek le a 13-as kórházblokkhoz, most nincs ott senki és ő megpróbál valamit csinálni.

Mit csináljak? Ma karacsony miatt potlas is adnak az első leves után, biztos kapok meg egy fel decit, ha lemegyek, akkor már nem marad. Nagyon éhes vagyok! Mégis otthagynom a levespotleket és levanszorgom a 13-as blokkhoz. Az orvos már ott van, int, hogy setaljak kint, mert most nem lehet.

Fazom, labám duplájára dagadt, terdem verzik, fáj a mellem, de setalok egy vékony vaszon ruhában fehérenemű nélkül a 15 fokos hidegben. Nem tudom, lehet, hogy csak percek, nekem éveknek tunik fel, amikor Matyas dr. int, hogy menjek be. Megnézi a terdem és fejcsóvalva azt mondja, hogy minden kótszer, fertőtlenítő el van zárva, egyetlen amit tud csinálni, megpróbálja összevarni a sebet, de nem tud meg érzéstelenítőt sem adni. Figyelmeztet, hogy így nem maradhat, mert uszkosodni fog és nagy szelekció várható. Azt is megmondja, hogy lehet, hogy ha megbevarrja, akkor fertőzodni kezd a seb, de akkor majd meglátjuk, hogy mit lehet csinálni. Összeszorítom a fogam, felfekszem egy fa asztal tetejére és Matyas összevarrja a kb. 15 cm hosszú és 5 cm mély sebet. Összeszorítom a fogaimat, "nem fáj", ne ordíts, harcolj most az utolsó órákban az életedért. Szegény Matyasnak könnyes a szeme, mire elkészül. Neki fáj, Neki az orvosnak, amit csinálnia kellett. Meg elvesz a lopott tartalekből egy kis ragtapaszt és kateszi befedni amennyit csak lehet.

Ragtapasz! Utoljára Nagykanizsán a Kavegyarban, ahova a Nemzetvédelmi Csoporttól vittek felíggyonverve, ott adott Sulyok nekem egy ragtapaszt. Megköszönöm nagyon Matyasnak és indulok kifelé, amikor ad fájdalom ellen EGY ASPIRIN TABLATTAT! Azt is lópta szegény, de odaadta.

Visszavanszorgom a barakomba, ahol Weiss Haus Béla már izgatottan vár. Megijedt, hogy bentmaradtam a kórházban.

Szabad délután van, a fájdalomtól szinte felajultan ulok egész nap a barakban, ahelyet, hogy mennek hallgatni a tervezéseket, szervezskédeseket. Reggel ismét munkára megyek. Igyekszem elbujni. Cementes zsakokat kell egy deszka bodeból kihordani. Ott leulok és amikor Hugo megtalál, össze vissza ver és rugdos, megrugja közben a sebémet is. Estére gyulladt az egész terdem, dől belőle a genny, de Matyast nem látom és

Lassan reggel lesz.Mindenki mozog az apolok kozl.Titokzatosan varrnak,csomagokat csinalnak es kozben most mar nappal is szol a legszebb muzsika:az agyutuz! Ma is elmarad a kotozes, de elmarad a reggeli kenyernek nevezett barna 2o dkg massa es a deli leves is.Mindenki suttog,allatolag az orosz foglyok kitortek,kesobb kisul,hogy ez a hir sem igaz,de mindenki latja,erzi,hogy minden "mozog".Mar este van,mi Gondaval meg mindeg csendesen beszélgetunk,tervezunk es eszre sem vesszük,hogy ma nem kaptunk enni.Elalvasi ido,nekunk egyreszt fájdalmunk oriasi, lazások is vagyunk, ivoviz nincs,tehát kinunkban beszélgetünk.Ejfel fele,nagy nyuzsges a barakkban,hirtelen takarítani kezdenek,Matyas megkeres es megberetval azzal, hogy reggel szelekció lesz es a nagy szakal sokkal rosszabbul mutat,mint ahogy kinezek.Szegenyke bore kockaztatásával preparál hogy megussszam a szelekciót.Csaknem mindenki reszket a felelmtol,mi Gondaval szinte apatikusan hazudunk egymásnak.

17-en reggel van.Mar 6 orakor minden apolo,gleadaban áll.Reggelit sem adnak es alig vonulnak ki a mozgo csontvazak az appel-platzrol maris megjelenik nagy kiserettel ragyogo eleganciával oltozve Mengele.Megáll a kotozo előtt es nekünk a korhaz blockvezetoje kezünkbe ad egy egy kosszukas vekony kartotekot ahol csaknem 1 ev utan ismet latom a nevemet a szam alatt.A kartotek elso soraban a karomra tetovált szam van nagy szamokkal felirva:186953.Anyaszult meztelenul egymastol 2 meter tavolsagban kell elmennünk Mengele előtt,balkezünkben vállmagassagban tartva a kartotekot.Akinek kezéből kiveszi Mengele a kartotekot,az ki van szelektálva.Mindenki próbál valamit.Mindnyajan nemcsak "muzulmanok" hanem betegek is vagyunk, tehát csak a csoda segíthet.Az egyik gyorsan próbál elhaladni, az azért veszett el, a másik erre lassabban megy,jobban szemügyre vehető,azért veszi el a kartotekját.Paran kozombosen mennek el elotte,szinte kihuzva magukat,azok megussszak.Most en kovetkezem:vigyazz arosnek,munkabironak kell latszanod, aki vissza tud meg menni dolgozni.Nem huzom a labam,csodalatos, de hajlik a nyitott terdem is,kicsit kühüzom magam es hallom,hogy a mogottem jovonek kiveszi a kezéből a kartyat.Tuljutottam!Van meg csoda!Halas tekintetem az ottallo Matyast keresi meg,kozben akartalanul megálltam,megtorlodott a sor es en nem tudom,hogy merre menjek vissza.Mengele eszrevesz!Szugeralo tekintete

masnal nem merek jelentkezni.Egesz ejjel razott a hideg,pokoli fájdalmaim mellett annyira lazás vagyok,hogy merem vállalni masnap reggel a reggeli orvosi vizit rizikóját.Ez pedig az,hogy aki reggel kivonuls előtt betegnek jelentkezik,azt reggel 6-kor meghomerozik és ha nincs legalább 38.9 fok láza,akkor számolnia kell azzal,hogy az SS orvos, vagy apolo felig holtra veri.Meg 38.9 foknál is ugyanez a sors vár a jelentkezore.Megméri a hőmérsékletemet és jelentik Scherpe "doktornak",hogy 39.8 a lázam.A doktori elnevet felvevo szanitec, aki majusban tolvajkulccsal, schperkacknival szedte le az arany koronaimat és a 2 hidat a szamból,közli,hogy 0 fog kezelni, amíg itt kell Monovitzban lennie a szabadságok miatt.Azonnal felvesznek és harmadiknak be kell feküdnom "labhoz" egy "agyba" ahol 2 bajtársam már szinte az utolsókat lelegzi.Masnap reggel Scherpe megkezdi a "kezelesemet".Az elfertőzött sebre darabos timsót rak rá és azt kotozik a sebre.Masnap izzo fém-szállal "egeti le az újra kinyílt sebről a fertőzést".Az ottallo Matyas szeme könnyes és naponta mindent kockáztatva 1-1 aspirint dug a kezembe elmenve a fekvőhelyem mellett.Ez így megy nap mint nap,biztos vagyok már benne,hogy ahogy vörösödik a lábam,egyik nap amputálnak és utána egetés.Közben már szinte nem is érzem a fájdalmakat és NEM SZOLNAK AZ AGYUK.

Január 15.Már közel 2 hete vagyok itt.Reggel nagy mozgólódás,takarítás,megjelenik Dr.Lukas felülvizsgálni a betegeket.Amint végigsetal az agyak közötti úton,mellettem elmenve felhúzza az orrat és megkérdezi Scherpet,hogy mi bajom van.Ki kell takarodnom,rettenetesen bűdös a sebem,Scherpe jelenti,hogy 0 "kezel" engem.Lukas utasítást ad,hogy az "ilyen bűdösek" tegyek a barakk vegebe.Nem kell a 2 haldokló közül a barakk vegebe, a nyitott térdeimmel a legfelső agyba, ahol Gonda Laci kinlódik "flegmoniával" ami ugyancsak penetrans szaga. Szegény gyerek,alig lehet 22 éves,nagy kiehezett fekete szemekkel és allandoan sír.Egesz nap vigasztalom, ejjel is,beszélek Neki az élet szépségeiről ami még vár rá,hisz nemsokára vege az egésznek és közben újra szólnak az agyuk.Nem tudunk aludni,elvont témákról beszélgetünk, mintha nem is a koncentracios tabor barákjában rohado sebekkel fetrengenénk, hanem úgy, mintha egy Dunaparti terraszon keso ejjel vitáznak két ember akiknek nincs az egvilágon semmi más problémájuk,csak az,hogy mi az Isten fogalma?Hol van, milyen formában kell éreznünk a jelenletet és van e reinkarnáció?

szinte kenyszerit, hogy a szembe nezzek. Akaratlanul sem tudok tovább lépni. Latom a már ismert gyunyt a szája sarkában. Megismert! Utoljára az 5 sz. krematorium robbantása előtt látott.

Kezet csipore teszi és halk hangon, szinte sziszegve mondja:

"Also wir haben uns wieder getroffen"! Odalep hozzám és végigvag rajtam a lovaglopalcajával, nem veszi el a kartotekomat, csak hatraszol: "Aufschreiben"! Már újra szedi szemrebbenes nélkül ki az emberek kezéből a kartotekokat.

Nem tudom, hogy értem vissza a kolyahoz. Szegény Gonda már fent kuporgott. Megusztta, mialatt Mengele engem felismert, ő el tudott menni előtte anélkül, hogy rá nezett volna. Vege a szelekcionak, adnak 2 nap után újra bromos kávét, de csak azoknak, akik nem lettek szelektálva, majd az apolok közlik, hogy holnap dupla kenyéradagot adnak. Fekszem hanyatfekve, szótlanul nézem a barakk menyezetet, búcsúzom. Gonda sir, hangozanak, kiabálnak, atkozodnak, vagy imadkoznak azok akiknek velem kell majd ma éjjel jönni a kék autóban. Ismerem a receptet, eleget láttam.

Csodálatos érzés halálraítéltnek lenni. Semmi nem faj, az ember végiggondolja az életet, keresi azt a hibát, amiért szerinte neki mennie kell. Búcsúzik mindenkitől akit szeret, valami megmagyarázhatatlan végtelen nyugalom van az ember lelkeben.

Már nem agál, már nem hadakozik, tudomásul veszi, hogy nincs tovább. Fekszem a hatámon, szememből csurog az emlékezés, a búcsú könnye. Gonda már zokog. Szólok Hozza!

Magam is megdöbbenek milyen nyugodt és csendes a hangom. Elmondom Neki, hogy ő már biztos hazakerül. Megkerem keresse meg a családomat és mondja el, hogy az utolsó pillanatban nem sikerült. Utána beleesem egy csendes elkeseredésbe és elmondom

Gondanak, hogy holnap lennek 31 éves, holnap lenne a születésnapom, holnap kapnék dupla adag kenyeret és helyette születésnapi ajándék képen autozni visznek. Matyas nem feküdt le, a sötétben odajön és most ő sir, Gonda és én vigasztaljuk, majd én kezdek sirni és ő vigasztalnak. Elmult éjjel, minden porcban kell, hogy jójjenek.

Kint autozugas, a kocsit megáll a barak előtt én gyorsan búcsúzom, megcsokolom Gondát és Matyast és segítenek lemaszni a felső agyról. Nyílik az ajtó, egy SS szanitéc jön be gyorsan és felkölti a többi apolót is. Nagy süttogas, majd az SS kirohan és újra felbug az automotor. Elment! Az agy mellett allok lent, varok és varok, közben Matyas hoz egy cigaretta csikket, azt szívom. Semmi. Mindenki a kótos szobában alkol, velünk senki nem torodik. Már pirkad és én meg várom a kék autót.

Se auto, se appel harang, sem agyudorges! Mi van itt? Egyszerre felpattan az ajtó és megjelenik feldult arccal a lagervezeto SS. Halk utasítások és maris megy. Az apolok végigrohannak az agyak között, hogy 15 percen belül mindenki álljon kint sorba, ki kell azonnal urítani a lagert. Meztelenek vagyunk, az egész éjjel zokogó, atkozodo és imadkozó emberroncsok takarokat kapnak magukra és szinte eszelosen rohannak ki a barakból sorakozni a havas udvarra. Senki nem veszi észre, hogy meztelab van, csak elve maradni, menekulni.

Tizenketten maradunk fekvé a barakban. A legtöbb már aggonizál. Matyas odarohan hozzám, oldalán magakesztett nagy kenyérzsák és kétségbeesve ordít, hogy miért nem jövök? Nyugodtan válaszolom, hogy maradok. Hozzamugrik, megráz, a fülembe ordítja, hogy ki kell urítani a lagert, másik lagerbe megyünk át, talán utközben meg lehet szokni, hisz körül vagyunk véve partizanokkal!

Csendesen magyarázom meg Neki, hogy én ezzel a labbal még 2 kilométert sem tudnék menni. Miért fagyjak meg az úton? Tudom, hogy felgyújtják a lagert, de az csak percekig fog fájni. Maradok. A menet hallom, hogy megindult. Matyas megegy kísérletet tesz, utána kiszalad és elvonul a többi 20.000 fogollyal, hogy 3 napi éhezés és verés után együtt halljon meg egy erdőben golyószorokkal lekaszalva, a többiekkel együtt.

Vegtelen csend vesz körül, egyszerre tüzet látok, a visszamarado SS kezdi gyújtogatni a petroleummal leontott barakokat. Repülőgépek zúgas, ismerem a hangjukról, Raktak, surun hullanak az apró bombák a lager területére, az SS menekul, de alözoleg végigszaladnak a 3 kórházbarakon és minden fekhelyre, ahol valaki kuporodik, egy gépfegyversorozat, Élo tanu ne maradjon.

Minden visszamaradt vagy az alsó, vagy a közepso agyon fekszik. Csak én a "BUDOS" a nyitott buzlo térdeimmel, csak én vagyok olyan magasan ahova fel sem látnak. Isten köszönöm, hogy úgy segítettél, hogy azt hittem, hogy buntetsz. A "budos" akit másodszor is "felírtak" elve maradt.

Még aznap látni lehetett az előretolt orosz tüzérséget. A három kórházbarakból eleven elvemaradtunk és eltünk a senki földjén 9 napig, amíg ki tudtunk kerulni azon a kapun, ahol az a hírhedt tábla volt: "Arbeit macht frei".

Felettünk repkedtek az agyugolyók, teto sem ablak, sem takaro nem volt, de akik meg

Akik meg akkor eltek, eszesen sikoltoztak:FELSZABADULTUNK!

(Hogy hogyan azt majd elmondok akkor, ha ujra azt erzem,hogy fel kell raznom a szunnyado lelkiismereteket).

Viszont a velem egyidoben elharcolt es megolt 3794 bajtarsam emlekere arra kerlek Benneteket Zsido Testvereim,hogy soha ne mondjatok azt,hogy felszabdultunk.Nem igaz es ezerszer is nem igaz ez a szo,mert mi csak a t m e n e t i l e g MEGSZABADULTUNK.

Tudjatok Ti,hogy mit takar ez a szo, hogy felszabadulni?Azt jelenti,hogy nincs a lelketekben semmi nyoma annak ami tortent.De amig meg ma is ejjel almodsz a lagerrol, annak borzalmairól, amig kisert minden csaladban az elpusztitottak emleke, addig nincs felszabadulas, csak megszbadulas.Nagyon, de nagyon vigyazzatok.Mi hajlamosak vagyunk hamar felejteni.Amit oseink vegigszenvedtek Egyiptomban, az ma mar csak egy par perces olvasas csaknem Mindenkinek a Hagadaban,hogy jamarabb jojjon a maceszgomboc az asztalra.Ok felszqbadultak?Nem kisert ujra Nasszer formajaban az egyiptomi szenvedes?

Most ujra napfenyre kerul a frankfurti targyalason sok minden es ismet azt lathatod, hogy esetleg az a visstli amit a hatarallomason vettel egy arustol,azt gyilkostol vetted.Az a kozmetikai cikk amit a furdoszobadba teszel-most kiszul- hogy az Apadat megolo gyilkos vagyonat szaporitotta, Felszabadultal, vagy csak Megszabadultal? Gondolkozz!

Popper Istvan

